

సజీవ, నిర్జీవ సమాహారం.. జీవనానికి అనుకూలం

మంచినీటి ఆవరణ వ్యవస్థ

సరస్సులో కాంతి ప్రసారాన్ని బట్టి మూడు మండలాలగా (జోన్స్) విభజించారు.

అవి :

1. వేలాంపల/లిట్టోరల్ మండలం
 2. లిమ్నోటిక్ మండలం
 3. ప్రోఫండంబల్ మండలం
- ఈ జోన్లలో కాంతి లభించే పరిమాణాన్ని బట్టి వివిధ రకాల జీవులు జీవిస్తూ ఉంటాయి.
 - కాంతి, లవణీయత, ఆహారం, ఆక్సిజన్ వంటి వివిధ కారకాలు జీవులపై వాటి జనాభాపై రకరకాలుగా ప్రభావితం చేస్తాయి.

లిట్టోరల్ మండలం

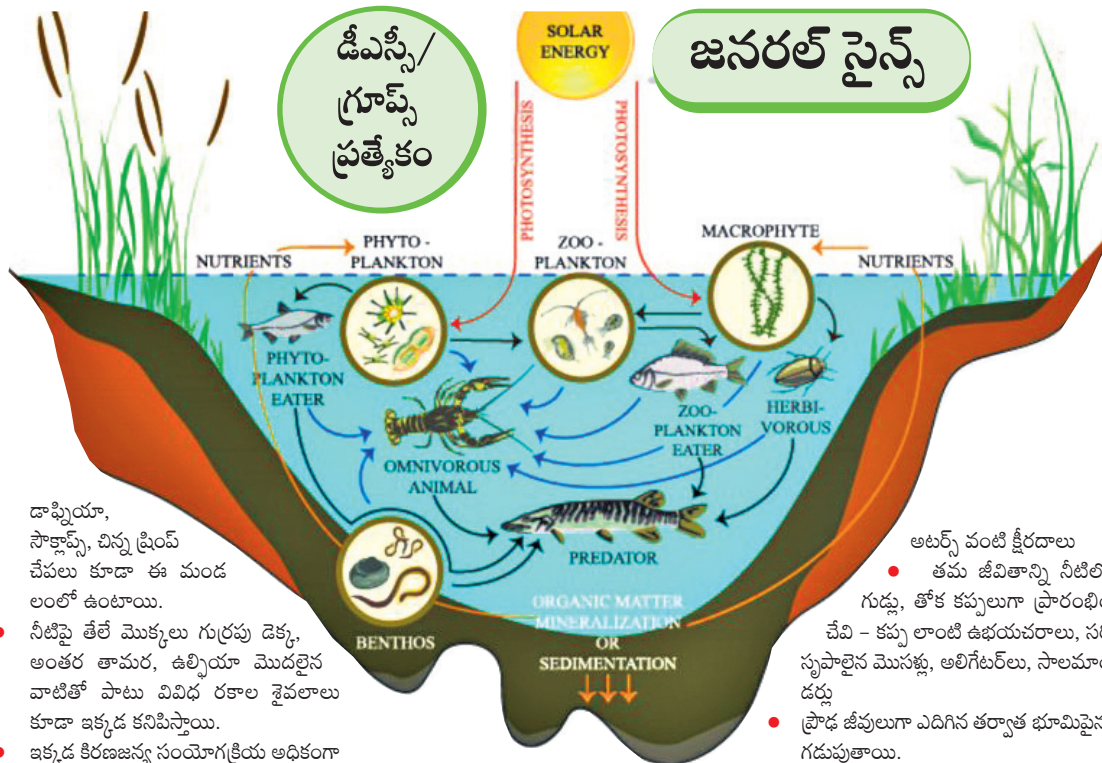
- సరస్సు ఒడ్డున తక్కువ లోతు గల భాగాన్ని లిట్టోరల్ మండలం అంటారు.
- ఈ మండలం సమీపంలో నీరు మట్టితో కలిసి మట్టిగా ఉంటుంది.
- సరస్సు ఒడ్డున వెళ్ళగా ఉండి పైభాగం నత్తలు, రొయ్యలు, చేపలు, ఉభయచరాలు, తూనీగ గుడ్డు లార్యాలకు నిలయంగా ఉంటాయి.
- ఈ మండలంలో అనేక జీవులు అభివృద్ధి చెందిన దృష్టి జ్ఞానం కలిగి ఉంటాయి.
- ఈ మండలంలో నివసించే జీవులు - వేగంగా ఈడగలిగే జీవులు, తక్కువ రంగు గల, బూడిద వర్ణం శరీరం గల జీవులు.
- ఈ మండలంలో గల మొక్కలు - అనేక రకాల మానీ మొక్కలు, బురద తామరలు, వాలిన్ నేరీయా, హైడిల్లా లాంటి మొక్కలు.
- ఈ మండలంలో కిరణజన్య సంయోగక్రియ ఎక్కువగా జరుగుతుంది.
- తాబేళ్లు, పాములు, బాతులు ఈ మండలంలో భక్షకులుగా జీవించేవి.

లిమ్నోటిక్ మండలం

- సరస్సులోని నీటి పైభాగం(ఉపరితలం)లో బయటకు కనిపించే భాగాన్ని లిమ్నోటిక్ మండలం అంటారు.
- ఈ భాగం ఎక్కువ కాంతిని స్వీకరిస్తుంది.
- ఈ మండలంలో ఎన్నోరకాల మంచినీటి చేపలుంటాయి.
- అవి పరిసరాల్లో కలిసిపోయే విధంగా ప్రకాశవంతంగా ఉండే బూడిదవర్ణం, వెండి - నలుపు రంగు పొలుసులు కలిగి ఉంటాయి.
- పారదర్శకంగా లేదా తెలుపు శరీరాలు గల

మత్స్య సంవర్ధనం

- భారతదేశంలో సముద్ర తీరరేఖ పొడవు - 7,500 కి.మీ.
- భారతదేశంలో చేపల పెంపకానికి అనువుగా ఉన్న జలవనరులు విస్తీర్ణం - 0.46 మిలియన్ చదరపు మీటర్లు.
- ప్రస్తుతం మత్స్య సంవర్ధనంలో చేపల పెంపకాన్ని మన దేశంలో పరిశుభ్రంగా నిర్వహిస్తున్నారు.
- సముద్రం చేపల ఉత్పత్తికి మూల స్థానం, ఇక్కడ వివిధ రకాల చేపల జాతులు, నత్తలు, పీతలు లభిస్తాయి.
- సముద్ర చేపల జాతులు - సార్డైన్స్, బాంబే డక్, మ్యూకరిల్స్, కాకీపిట్, ట్యూనా మొదలైనవి.
- వీటితో పాటుగా సముద్ర కలుపు మొక్కలు సముద్రంలో ముఖ్యమైన జీవవనరు మంచి నీటి చేపల జాతులు - కొర్రమీను, జెల్ల, బొప్పెలు, మోసు, తాటాకు చేపలు, సముద్ర చేపలు, ఉప్పునీటి చేపలు.
- భారతదేశంలో సముద్రతీరం వెంబడి ఉన్న 7,500 కి.మీ. తీరప్రాంతం, సముద్ర

డాఫ్ఫియా, సాక్లాప్స్, చిన్న ప్రింప్ చేపలు కూడా ఈ మండలంలో ఉంటాయి.

ప్రోఫండంబల్ మండలం

- ఈ మండలం తక్కువ వెలుతురు కలిగి మసకగా, చల్లగా ఉంటుంది.
- ఈ ప్రాంతంలో చాలా వరకు డెట్రివోరస్, పూతికాహారులు ఉంటాయి.
- ఈ మండలంలో జీవులు చాలా వరకు సరస్సు అడుగుభాగంలో నివసిస్తాయి.
- ఇవి నీటిలో ఉన్న చిన్న జీవులను తినే భక్షకులుగా లేదా వ్యర్థాలు, విసర్జిత పదార్థాలను భక్షించే పారిశుద్ధ్య కార్మికులుగా పనిచేస్తాయి.
- ఈ మండలంలో నివసించేవి - రొయ్యలు, పీతలు, ఈల వంటి చేపలు, ఇసుక దొందులు, నత్తలు, తాబేళ్లు.
- ఇవి అడుగు భాగంలో చేరే మృత జంతువులను భక్షించటానికి వీలుగా అనుకూలనాలు కలిగి ఉంటాయి.

మంచినీటి చేపలు

- కాలువల్లో, కొలనులో, కుంటల్లో, చెరువులు, నదుల్లో, రిజర్వాయర్లలో మంచినీటి చేపలు లభిస్తాయి.
- నదినీరు, సముద్రపు నీరు కలిసే నదీముఖ ప్రదేశాల్లో కూడా చేపలు నివసిస్తాయి.
- చేపలు, రొయ్యల పెంపకంలో సాధారణంగా రైతులు ఏదో ఒక రకం జాతిని మాత్రమే పెంపెతుంటారు.
- వివిధ రకాల చేపల జాతులను కలిపి, ఒకే ప్రదేశంలో పెంచడాన్ని సమ్మిశ్రిత చేపల పెంపకం అంటారు. ఈ వ్యవస్థలో ఎక్కువగా చేపలను పెంచవచ్చు.
- ఇందులో మన దేశీయ (మన ప్రాంత) చేప

- అనేక రకాల పూతికాహార బ్యాక్టీరియాలు వ్యాపించి మృత జీవులు కుళ్లడానికి ఉపయోగపడతాయి.
- అడుగు భాగంలోని మట్టిలో కుళ్లిపోతున్న వృక్ష జంతువుల అవశేషాలు నీటిని మలినపరుస్తాయి.
- అందుకు అడుగుభాగంలోని జంతువులు ఆహార సేకరణ కోసం దృష్టికంటే పానన, విని కిడి జ్ఞానంపై ఎక్కువగా ఆధారపడతాయి.
- సరస్సు ఆవరణ వ్యవస్థలో ఉపరితలం పొరలు పగటిపూట వెడెక్కుతాయి.
- లోతైన భాగాల పొరలు మాత్రం చల్లగానే ఉంటాయి. తరచూ కొన్ని జీవులు పగటిపూట లోతైన పొరలకు వలస వెళ్లి రాత్రివేళల్లో చల్లబడిన తర్వాత పైపొరలను చేరుతాయి.

సరస్సులో కనిపించే ఇతర జీవులు

- నీటి సమీపంలో నివసిస్తూ తమ ప్రధాన ఆహారమైన చేపలను ఈడుకుంటూ పట్టుకునే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండేవి : బూడర్స్,

జనరల్ సైన్స్

- అటర్న్ వంటి క్షీరదాలు
- తమ జీవితాన్ని నీటిలో గుడ్లు, తోక కప్పలుగా ప్రారంభించేవి - కప్ప లాంటి ఉభయచరాలు, సరీ సృపాలైన మొసళ్లు, అలిగేటర్లు, సాలమాండర్లు
- ప్రాణ జీవులుగా ఎదిగిన తర్వాత భూమిపైన గడుపుతాయి.
- ఇతర జీవులకు ఆహారంగా ఉపయోగపడేవి - నీటి కీటకాలైన స్వేటర్లు, నీటి పురుగులు, దోమలు, తూనీగులు.
- ఎన్నో జాతుల బాతులు, కొంగలు సరస్సు ఆవరణ వ్యవస్థ లోపల, చుట్టూ జీవిస్తూ ఉంటాయి.
- ఇవి చేపలతో పాటు వివిధ రకాల జీవులను భక్షిస్తాయి.
- తమ సన్నని పొడవైన కాళ్లతో లోతు తక్కువగా గల కొలను మట్టిలో కీటకాల కోసం వెతుకుతూ జీవించేవి
- కొంగజాతి పక్షులైన హెరాన్లు, ఎర్రెల్లు

నీటి లవణీయత-చేపల్లో అనుకూలనాలు

- వివిధ రకాల చేప జాతులు నీటిలోని లవణీయతను వివిధ రకాలుగా తట్టుకుంటాయి.
- అన్ని సముద్ర, మంచినీటి చేపలు వాటి శరీరాల్లో లవణాలు సాంద్రత స్థిరంగా ఉండే

- టట్లు ఏర్పాటు చేసుకుంటాయి.
- ఇది మంచినీటి, ఉప్పునీటికి మధ్యస్థంగా ఉంటుంది.
- సముద్రంలోని ఎన్నో జాతి జీవుల శరీరంలోని లవణీయత సముద్ర నీటి సాంద్రత కంటే తక్కువ (దాదాపు 3.5%) ఉంటుంది.
- కావున ద్రవాభిసరణ ద్వారా కోల్పోయిన నీటి కొరతను పూరించటానికి అధిక పరిమాణంలో నీరు గ్రహిస్తాయి.
- వీటిలోని లవణాలను మాత్రపిండాలు, మొప్పల్లోని ప్రత్యేకమైన కణాల ద్వారా విసర్జిస్తాయి.
- మంచినీటి చేపల్లో వాటి చుట్టుపక్కల ఉండే నీళ్ల కంటే వాటి శరీరాల్లో లవణ సాంద్రత ఎక్కువ ఉంటుంది.
- “ద్రవాభిసరణ” ద్వారా అధికంగా నీరు విపక్షణాత్మకం ద్వారా నీటిలోకి మొప్పల్లోకి చేరుతుంది.
- శరీరంలో చేరే అధికమైన నీరు మాత్రపిండాల ద్వారా మాత్ర రూపంలో విసర్జిస్తాయి. కానీ లవణ సాంద్రత తుల్యం చేయడానికి ఇవి మాత్రపిండాల ద్వారా లవణాలను పునఃశోషణ చేస్తాయి.
- మొప్పల్లోని లవణ సేకరణ కణాల ద్వారా కూడా అదనంగా లవణాలు సేకరించుకుంటాయి.
- లవణ శోషణ నియంత్రించే సామర్థ్యమే మంచినీటి చేపలను ఉప్పు నీటిలో తట్టుకునే విధంగా చేస్తాయి.
- నీటిలో లవణీయత స్థాయి పెరిగినప్పుడు ఉప్పునీటిని నియంత్రించే సామర్థ్యం తగ్గితే సున్నితంగా ఉన్న ద్రవ లవణ సమతుల్యతతో అంతరాయం ఏర్పడి చేప మరణానికి దారితీస్తుంది.
- వేసవి కాలంలో సరస్సులోని నీరు వేడెక్కి అవి అవుతుంది. అందువల్ల నీటిలో జీవికి అవసరమైన ఆక్సిజన్ పోషకాలు తగ్గుతాయి.
- దీని వల్ల జీవులు మరణిస్తాయి. వాటి కళేబరాలు కుళ్లిపోవడం వల్ల ఇతర జీవులు జీవించటానికి పరిస్థితులు అనువుగా ఉండవు.
- శీతల ప్రాంతాల్లో అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రతల వల్ల అక్కడి కొలనులు, సరస్సుల్లోని నీరు ఘనీభించటం వల్ల కూడా జీవులు నశించిపోతాయి.

రకాలతో పాటు దిగుమతి చేయబడిన చేప రకాలు కూడా పెంపెకోవచ్చు.

- ఈ వ్యవస్థలో ఒకే చేపల కుంటలో ఐదు నుంచి ఆరు రకాల జాతులను కలిపి పెంచుతారు. ఇలాంటి జాతులు వివిధ రకాల ఆహార పుష్పాలపై కలిగి ఉండటం వల్ల వాటి మధ్య ఆహారం కోసం పోటీ ఉండదు.
- దీని వల్ల కుంటలోని అన్ని ప్రాంతాల్లో ఉన్న ఆహారాన్ని సులభంగా వాడుకోవచ్చు. జెల్ల అనే చేపలు ఉపరితల ఆహారాన్ని సేకరిస్తాయి. మోసు అనే చేపలు కుంటలోని

- మధ్య ప్రాంతంలోని ఆహారాన్ని సేకరిస్తాయి.
- ఈ జాతులన్నీ కుంటలోని మొత్తం ఆహారాన్ని ఒకదానితో ఒకటి పోటీపడకుండా తింటాయి.
- దీని వల్ల కుంటలో చేపల ఉత్పత్తి పెరుగుతుంది.
- ఒకవేళ ఏదైనా ఒకజాతి చేపలను వ్యాధులు వస్తే అది మిగతా చేపలకు వ్యాపించదు.

కొన్ని ఇతర జలచర జీవులు

1. పొరిఫెరా
- పొరిఫెరా అంటే రంధ్రాలు కలిగిన జీవులు

(ఫోరస్ రంధ్రాలు) వీటికి ప్రత్యేక చలనాంగాలు ఉండవు. కాబట్టి ఇవి ఒక చోట నుంచి మరొక చోటుకు చలించవు.

- ఏదైనా ఒక బలమైన ఆధారాన్ని అంటే పెట్టుకొని ఉంటాయి. శరీరం మొత్తం రంధ్రాలు ఉంటాయి. ఈ రంధ్రాలు ‘కుల్యా వ్యవస్థ’కు కలపబడి పనిచేస్తాయి.
- వీటి గుండా ఆక్సిజన్, ఆహార పదార్థాల రవాణా జరుగుతాయి.
- సాధారణంగా శరీరం అసౌష్ఠ్యంగా, నిర్మాణం సరళంగా ఉంటుంది. పరిణామ క్రమంలో కణాలు కనీసం విభేదనం చెంది ఉంటాయి.
- వీటిని స్పంజికులు అంటారు.
- ఇవి ప్రధానంగా సముద్రపు నీటిలో నివసిస్తాయి.

ఉదా: యుష్కెల్లా, సైకాన్, స్పాంజిల్లా

టి.కృష్ణ
విషయ నిపుణులు,
ఏకేఆర్ స్టడీ సర్కిల్, వికారాబాద్